

FEDERACIÓ
DEMOCRÀCIA
SOCIALISME

REDACCIÓ:

Josep PALLACH
32, av. de la République,
MONTGERON (S. et O.)

ADMINISTRACIÓ:

M. MIQUEL
26, rue des Potiers — Toulouse (H.-G.)

C. Ch. Postaux : 1792-75 - Toulouse

Preu de l'exemplar: 20 francs.

Suscripció l'any: 250 francs.

Endavant

ORGAN CENTRAL DEL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA

Manifestacions d'Estudiants, protestes dels catòlics catalans, discursos dels monàrquics, interrogatoris policials, exportació de capitals.

I els detinguts polítics a les presons. I els treballadors suportant salaris de misèria.

UNA SOLA VEU HA DE REUNIR ELS OPOSANTS:

S'HA D'ACABAR LA DICTADURA ! RETORN DE LES LLIBERTATS DEMOCRÀTIQUES !

BARCELONA, Febrer. — Fa vint anys que s'acabà la guerra. Durant aquest temps la dictadura ha governat amb plens poders. Cap mena d'oposició no ha estat tolerada. El dictador ha estat amo i senyor de vides i hisendes i ha pogut actuar, en el pla econòmic i social igual que en el polític i moral sense donar a ningú compte dels seus actes. Quin és el panorama espanyol al cap d'aquest temps, en el terreny econòmic? Heus ací el que li demanen a Franco els seus interlocutors europeus, quan el Caudillo s'apropa als altres països per pidolar divises o demanar ajuda que li permeti afrontar les greus realitats que el Mercat Comú Europeu, o els Acords comercials dels països de l'E. C.E., plantegen a Espanya.

La resposta es tràgica. L'enemic més fervent del dictador imaginaria difícilment una situació més desastrosa. I això és el que ha dit el ministre alemany d'Economia Ehrhard a Ullastres. I això és el que ha repetit a Solís.

EHRARD: «ESPANYA VIU EN PLENA ANARQUIA ECONOMICA».—Aquestes son textualment les paraules que recolliren els ministres espanyols. No son exagerades. La fugida de capitals que l'escàndol de l'exportació de divises a Suïssa ha posat de relleu; les successives i irregulars devaluacions de la peseta, amb les distints variacions del canvi segons els productes, segons les zones, segons l'humor del ministre; els milions de dòlars americans malgastats; l'indústria incapaç de d'afrontar la competència externa i sense energia ni matèries primeres; la producció agrària deficitària i incapaç de nodrir els 30 milions d'espanyols; l'inflació que continua agreujant el baix nivell dels assalariats; el comerç exterior deficitari, i sense perspectives de millora... Què podia dir d'altre el ministre alemany?

«LA HORA DE LA VERDAD». ELS MONÀRQUICS DEMANEN LA PARAU-LA. — Ullastres tornà a Madrid a plantejar aquesta resposta al consell de ministres. I amb la resposta, les condicions a las quals ha d'ajustar-se Espanya si vol entrar al nou Acord Monetari Europeu que ve a substituir l'U.E.P. a la qual Espanya vol entrar. Les condicions són mínimes, però imposen una devaluació formal, i un mínim d'ordre en les despeses inflacionàries, la liquidació

de molts dels tinglados que el senyor Gual Villalbi deixà subsistir, l'obertura de les duanes per un mínim de productes... Solís, que sap que això menaça directament les bases de la dictadura, s'hi oposà; anà a París per cercar un nou plaç. Ha recollit les mateixes advertències. Com a bon andalús, deu conèixer aquest moment del qual parlen els toreros: «la hora de la verdad». Aquest moment sembla arribat per la gestió econòmica d'aquest vint anys. Es tracta de pagar un preu que no es pot pagar. Els estafadors acostument a fugir quan es presenta aquesta hora. Es el que fan ara els exportadors de capitals, industrials, banquers, falangistes i militars. El compte l'haurà de pagar el país un dia o altre.

I és en aquesta conjuntura que els monàrquics i la gent de dreta espanyola es reüní a Madrid en un banquet públic i digueren que Franco havia de marxar.

FRANCO NO S'ATREVEIX A REPRIMIR L'UNION ESPANYOLA. — Al banquet de l'Hotel Menfis assistiren — tal com diu la premsa estrangera i nega la nota del govern franquista — personalitat destacades de la dreta monàrquica, de la finança, i algun general. En aquesta reunió Satrústegui atacà violentament el règim del Caudillo, acusant-lo de tirania. Tot Madrid, tota la premsa estrangera recollí l'esdeveniment. Què faria el dictador? Detindria els líders monàrquics com si fossin vulgars socialistes o sindicalistes? Uns dies després teniem la resposta. Els monàrquics havien estat «interrogats per la policia. I Carrero Blanco feia saber a la premsa estrangera que ell no s'oposa a la monarquia... «però quan Franco sigui mort».

La nota no pot ésser més macabre, però denota una cosa: la incapacitat per reprimir aquesta manifestació d'oposició. Franco, com altres vegades, ha adoptat aquest mètode de govern, tant original, que consisteix en fer com si els problemes no existissin. És una manera com una altra de trampejar la situació. Això pot donar-li de nou resultats positius amb els monàrquics.

Però és segur que no n'hi donarà amb les manifestacions de protesta universitària que es succeeixen a Barcelona i a Madrid. Ni amb la protesta internaciona-

nal i interior contra els empresonaments. Ni amb la voluntat dels assalariats de millorar el nivell de vida. Ni amb la reivindicació ciutadana de retorn de llibertats democràtica. Ni — sobretot — amb les realitats econòmiques que el pacífic i grassó Dr. Ehrhard, que no té res de revolucionari, li ha plantejat amb urgència.

LA CAMpanyA CONTRA ELS EMPRESONAMENTS

REVENTOS, RION, SAMPONS
CONSIGNATS A LLURS DOMICILIS.

— Tota la premsa internacional ha comentat llargament les manifestacions a la Universitat de Barcelona que acolliren amb simpatia l'arribada dels professors Reventós i Rion, i de l'estudiant de Medicina Carles Sampons. La premsa comenta indignada, també, la reacció de les autoritats, que no han trobat res millor que consignar a llurs domicilis als tres universitaris. A la presó o en llibertat, tancades a casa o a la càtedra, les idees democràtiques però no poden ofegar-se fàcilment. I és aquesta llibertat la que reclamen i finalment obtindran els estudiants catalans.

PROTESTA DEL COMITE INTERNACIONAL PER LA CIENCIA I LA CULTURA. — Mentre continuen detinguts a Carabanchel Casablanca, Padros, i Garcia, al costat dels empresonats d'altres llocs d'Espanya, la protesta internacional no ha cessat enlloc. Ultra els comentaris i declaracions de la premsa anglesa, francesa, americana, etc., hi ha hagut recentment una important gestió d'una delegació presidida per Lord Chorley, en nom del C.I.C.C., que compta amb delegacions a 296 universitats de tot el món. Els delegats expressaren a l'ambaixador l'indignació de tots els liberals del món. I demanaren precisions sobre els detinguts. Els funcionaris de l'ambaixada prometeren donar aquestes precisions.

ELS ESCANDOLS DE L'EXPORTACIÓ DE CAPITALS

LA FRONTERA D'ANDORRA TANCADA. — S'ha comentat a tot arreu el tancament de la frontera amb Andorra, que els espanyols — contra tota llei — han efectuat unilateralment. Aquesta mesura només pot tenir un resultat: perjudicar el comerç andorrà, sense en realitat perjudicar els grans financers exportadors de capitals, que no acostumen a prendre l'autobús de la Seu a Sant Julià per transportar-los.

Certs comentaris de premsa — estranjerament evidentment — parlen de la responsabilitat de certs bancs andorrans en l'evasió de capitals. La cosa seria ben possible: algunes vegades hem parlat nosaltres dels lligams de certs capitals andorrans amb l'Opus Dei...

D'ANDORRA AL MARROC — Sembla que sigui molt lluny; però no hi ha distàncies pels financers moderns. I algun periòdic ha parlat de la responsabilitat de certs bancs marroquís, que tindrien lligams al Principat. Recordem, per exemple, que fa poc s'inaugurà a les Valls un nou banc lligat a interessos de l'Àfrica del Nord, i que semblava decidit a obrir-se camí a Andorra. El príncep Muley Ali és el president, l'almirall Basterreche — conseller de Joan March — i el senyor Aunós, s'hi barregen amb Josep Andreu. Tànger és també un lloc ideal per aquesta mena d'affers...

Per cert, que informacions dignes de fe asseguren que un membre de la família March assistia al banquet de la Unió Espanyola

LA LLISTA, LA LLISTA! — Tindrà tot això relació amb la promesa formal del govern espanyol de publicar la llista dels compromesos en l'afar d'evasió de divises? Serà aquesta la amenaça de

ELS CATOLICS CATALANS PROTESTEN

Una de les fulles que més han circulat per Catalunya aquests darrers temps, és una vigorosa protesta dels catòlics catalans contra l'actitud dels bisbes franquistes de Lleida i de Tortosa, i del cardenal de Tarragona Arriba i Castro.

Es també un ardent crit — autènticament cristià — en favor de la pau i de la llibertat, que acaba saludant la valent actitud de l'abat de Montserrat, i d'alguns altres prelatos de Catalunya, que al costat de certs sacerdots, han «sabut rebutjar exigències abusives i injustes».

L'actitud de protesta dels catòlics democràtics catalans és la millor penyora d'un clima de pau i de convivència ciutadana per demà.

ELS JOCS FLORALS DE CATALUNYA, A PARÍS

Els Jocs Florals es celebraran el dia 14 de Juny, al Gran Amfiteatre de la Sorbona. Ha estat ja editat el cartell amb nombrosos premis.

Tots els catalans han de desitjar el màxim triomf d'una festa que hauria d'ésser sobretot literària, i que la imbecil dictadura de Franco fa ésser també política.

Franco als seus adversaris monàrquics? La premsa internacional ho dona a entendre. Serà però curiós — suposant que es publiqui «una llista» — veure quins noms hi manquen: segur que seran els de la família del Caudillo.

NO (TOT) ES A SUÏSSA: L'OPUS DEI A VENEZUELA. — És difícil que hi figurin també els propietaris autèntics d'importants fàbriques tèxtils de Caracas, que el «Nacional» d'aquesta ciutat diu ésser propietat de l'Opus Dei, i construïdes amb capitals fugits d'Espanya. Segons aquest periòdic, la fàbrica, primitivament amb capital hispano-venezolà i actualment en mans exclusives de l'Opus, serveix per a finançar les activitats d'aquest institut religiós a aquell país, on té actualment tres «Cases» a Caracas únicament.

El capital espanyol hauria sortit gràcies a diverses martingales de mercat negra. Els socis venezolans, quan conegueren la realitat, s'aprataven de l'empresa.

I EL SENYOR MARCET A EGIPTE. — Tampoc no és fàcil que figure a la llista el senyor Marcet, el «dinàmic» alcalde de Sabadell, intrepid viatger per aciò, vehicle modern i pràctic per tantes coses.

Si durant aquests viatges s'haguessin tret alguns diners d'Espanya, qui hi trobaria res a dir? Si s'empren aquests diners per crear fàbriques tèxtils a Egipte — quan tanta falta fa modernitzar l'utillatge a Sabadell — qui ho podria criticar? Es tracta, simplement, d'una nova modalitat de la política d'amistat hispano-àrab, sota el patronatge dels Estats Units. Nosaltres exportem capitals a Egipte i en demanem als americans. No pot ésser més fàcil.

LA F.N.E.C. MANIFESTA A LA UNIVERSITAT LA F.N.E.C. CONVIDADA A LA REUNIO DE LIMA

Mentre continuen a la Universitat de Barcelona les diverses manifestacions d'estudiants que culminaren amb una vaga general d'assistència als cursos, per protestar contra els empresonaments de la dictadura, la F.N.E.C. a l'exterior ha estat convidada a assistir a la reunió de la VIII Conferència Internacional d'Estudiants, que tingué lloc al Perú, del 15 al 25 de Febrer.

El nostre company E. Tell representa l'organisme universitari català. D'aquesta reunió foren exclosos els funcionaris del S.E.U. Kindelan, recentment exiliat, representa, en nom de la U.D.E., els estudiants espanyols.

Recordem que aquesta conferència ha estat, entre altres, l'informe sobre el sistema d'ensenyament superior i la situació estudiantil a Espanya, el qual, insisteix en la discriminació del règim contra la llengua i la cultura catalana.

Finalment l'informe recull la llarga tradició de lluita de la F.N.E.C., organisme fundat l'any 1932 i que no ha cessat d'aleshores ençà de combatre contra l'opressió, a l'Universitat de Barcelona.

Divers òrgans de premsa exiliada espanyola s'han interessat recentment pels problemes nacionals de la península. Leyva ha plantejat, a «Espanya Llibre» i a «CNT» de Mèxic, una tesi uniformista i centralista que tenint ben poc — ens sembla — de llibertària es però filla d'una corrent ideològica, tradicional en els liberals espanyols del segle XIX, que vol veure en les posicions federalistes, les quals reposen en el sòlid roc de les nacionalitats hispàniques, una actitud reaccionària basada únicament en els prejudicis històrics de l'edat mitjana.

No escayu ací discutir les idees erradíssimes de Leyva, capaç de confondre a cada instant el separatisme i el federalisme, que són dues actituds polítiques ben distintes i àdhuc oposades. Han tingut merscada resposta de Fidel Miró i de Roig en els mateixos portaveus sindicalistes.

Es en canvi necessari a un socialista català aturar-se a reflexionar en els conceptes que sovint expressa a «El Socialista» el company que signa J. B. Discutir les seves idees, que no són reunides en una perspectiva coherent sinó que es tradueixen en remarques a propòsit de consideracions sobretot econòmiques, no vol dir naturalment obrir cap polemica. Ens sembla útil expressar les grans diferències d'interpretació que una mateixa doctrina permet de l'estudi i evolució del problema de les nacionalitats espanyoles. Tant de bo que aquesta discussió fos fecunda i contribuís a aclarir conceptes que altrament riscuen de fer durar greus confusions polítiques, i de propiciar demà nous malentesos.

En general, les nocions de J. B. sobre els problemes nacionals es presenten, com hem dit, orientades per una doctrina que pot emparentar-se amb el marxisme, però que és en realitat una simple cara d'aquest, deformadora, naturalment, si s'exagera en caricatura. Es tracta realment d'un materialisme econòmic, que no té absolutament present la «dialectica», és a dir les accions i reaccions dels factors diversos — materials i espirituals — que intervenen en el fet històric. Fa mesos, per exemple, en un estudi sobre el catalanisme, no tenia cap inconvenient en pronunciar-se sobre l'evolució de la llengua catalana i augurar-li una final desaparició, com a conseqüència de la progressiva immigració a Catalunya de la gent de parla castellana. Aquest exemple és suficient per il·lustrar el fals raonament, «mecanista» (des d'un punt de vista marxista), de J. B. No té gens present, en efecte, en el joc complex de l'evolució històrica, l'aportació per un grup social determinat d'unes determinades valors — materials i morals — també — que l'immigrant no ha trobat a la seva terra. Aquesta aportació facilita l'integració de l'immigrant a la col·lectivitat que l'acull, i a la llengua d'aquesta col·lectivitat. Catalunya sempre ha estat generosa en aquesta donació, i ja no cal dir com els socialistes aspirem a continuar aquesta tradició de generositat, la qual — a fi de comptes — aporta també noves riqueses a la nostra pàtria. La recompensa, en efecte, és la plena incorporació dels immigrants i dels seus fills. Els immigrants s'integren, i són part formadora, d'aquesta noció cultural (la qual també existeix en l'òptica marxista) que és una nació, en aquest cas de Catalunya.

Ei avui Catalunya experimenta innegables dificultats per a reeixir l'assimilació (sense que hi guanyi ningú; sense altre resultat que un evident empobriment del nivell cultural total del país) això no és deu a cap fet d'ordre econòmic, sino polític. La causa és la dictadura del general Franco que, única

El socialisme i els problemes de les nacionalitats hispàniques

Per Josep PALLACH

al món, persegueix la llengua i la cultura d'en poble, que «no és cosa de dreta ni d'esquerra», deia el document català a l'U.N.E.S.C.O., sino patrimoni de tota l'humanitat».

Suposant que aquestes persecucions arribessin a aconseguir la desaparició de la llengua i del sentiment nacional no creiem que s'hagués donat cap pas endavant vers la pau i vers el progrés social. L'una i l'altra suposen l'alliberació de l'home i pels socialistes — en general — no hi ha alliberació de la persona humana sense una total afirmació de les característiques nacionals, les quals però han de respectar-se mutuament i no entredevenir-se com pensen les diferents doctrines imperialistes. La frase de Jaurès és prou coneguda, que expressa aquesta idea: «un poc d'internacionalisme allunya de la pàtria, molt d'internacionalisme ens hi retorna». Hom sap, també, que els marxistes austríacs degueren estudiar i intentar resoldre aquestes qüestions a l'antic imperi austro-hongarès. I potser la incapacitat de l'antiga social-democràcia austríaca per a resoldre'ls, explica, en part, el que ocorre actualment a aquesta zona d'Europa. I no parlem de l'Àsia, o de l'Àfrica, on els problemes nacionalitaris es plantegen als partits socialistes: és indubtable que el Labour Party, en el lloc que li corresponia, els enfocà i els resolgué justament.

Aquests errors d'interpretació que senyalen impedeixen la comprensió de l'actitud política catalana, que no pot explicar-se simplement per reflexes econòmics. Recentment J. B. tractava en el mateix periòdic d'«economia i nacionalisme». La tesis general de l'article és perfectament acceptable: l'evolució del procés econòmic condicionarà la transformació del sentiment nacionalista. (Quan J. B. diu «nacionalista», no vol dir mai nacionalista espanyol, vol dir sempre nacionalista català o basc. El tèxtil de Catalunya — diu — necessita el cotó del Sur d'Espanya o de Llevant; la metal·lúrgia del país Basc esgota el ferro que només trobarà als altres llocs d'Espanya; la mà d'obra d'Andalusia o de Murcia, és indispensable a la prosperitat econòmica de Catalunya o d'Euzkadí.

Tot això és cert. Però és cert a mitges, i com tot raonament exclusivament econòmic, risca de passar al costat d'importants conclusions polítiques: no hi ha cotó avui encara a Espanya per la nostra indústria tèxtil, i, com ara, se'n produeix ben poc a Andalusia quan Maragall cantava ja l'Espanya Gran. El que hi ha al Centre i Sur d'Espanya és un gran mercat potencial per una indústria tèxtil transformadora com la catalana. Però es un mercat que la burgesia catalana ha estat incapaç de desenvolupar — com ho hagués exigit la pura lògica econòmica — precisament perquè aquest desenvolupament implicava unes opcions polítiques revolucionàries que fou incapaç d'adoptar, preferint dormir la migdiada sota el proteccionisme, de la qual el Mercat Comú Europeu la despertarà aviat violentament.

No. Aquest raonament «mecanista» no pot explicar-nos el que cerquem: la realitat i possible evolució dels problemes nacionalitaris. Com no podria explicar l'actitud política dels obrers catalans, federalistes amb Pi i Margall o votant Macià, un simple reflexe econòmic d'assalariat que tem la riuada de la mà d'obra que farà baixar els salaris. Tot-hom sap que aquest fenomen s'ha donat

ben poc a Catalunya, afortunadament, i ens cal doncs cercar altres fonaments a aquest problema i a l'actitud oberta dels treballadors de Catalunya.

Un estudi seriós de la qüestió deurà tenir present les realitats econòmiques. Però ha d'inserir-les en una perspectiva general que faci intervenir els altres factors: històrics, culturals, polítics, socials. És indubtable, per exemple — sense allunyar-nos dels fets econòmics — que el fet fonamental de l'estructura agrària catalana, i la forma com els pagesos catalans aconseguiren llur redempció — condiciona el nostre sentiment nacional diferenciat. I ja no cal dir la llengua, les influències culturals molts diferents, les constants històriques (influència francesa, p.e.) determinades sovint per la geografia... etc., etc.

Estem convençuts que és aprofundint aquestes nocions com el socialisme ha de posar en clar la realitat pregona de pobles hispànics diferents, que poden i deuen viure junts, agermanats, i que resta amagada a tantes ments espanyoles a causa precisament d'una deformació «nacionalista» — nacionalista espanyola.

L'Estat Espanyol, deformat per l'esforç imperial austríac, consolidant una estructura centralista amb els Borbons, evolucionant en crisi amb el superunitarisme de l'escola jacobina al segle XIX, ha estat incapaç de forjar «una» nació. Però les ha deformades totes. I ha enterbolit de tal manera les idees dels homes que hi viuen, que avui ni saben definir el que és nació, el que és Estat, el que és regió, el que és província. I sense aquest esforç de definició les baralles de mots risquen de fer esclatar demà de nou passions i sentiments que en la majoria de nosaltres, catalans, són els que ens per-

meten l'accés a una bona part de les valors col·lectives: els sentiments nacionals.

El socialisme ha de vèncer aquesta deformació ideològica, filla d'un procés de segles el qual ha bastit una «superestructura» que no podem donar com a bona, posant-hi al damunt, simplement, els raonaments d'un economisme mecanista fàcil de demuntar. Una crítica socialista de l'història espanyola és essencial per començar. Sols així podrem sòlidament construir noves i més justes estructures socials damunt la pedra viva de la realitat. Aquesta realitat espanyola és molt anterior i molt més sòlida que l'Estat Unitari, el qual no ha recobert mai «una» nació i les ha ofegades totes. Tampoc no es deixa reduir a aquesta nova afirmació municipalista — tant important, això sí — que s'està descobrint aquests darrers temps, perquè no es vol pensar més enllà. Aquesta realitat és l'existència de Catalunya, d'Euzkadí, de Galícia — i, segurament, així ho volem i ho esperem — d'altres pobles amb consciència pròpia que poden treballar i viure junts, sense impositons ni prerrogatives, culturals ni materials; posant en comú els béns que prou necessiten i capacitant-se per atènyer el nivell europeu — i depassar-lo si poden.

Sobre aquesta base real, el problema polític no és el de retallar o augmentar les autonomies «econòmiques-administratives», sino el de bastir per a tots un Estat de caràcter federatiu, modern i eficaç, en el qual trobin solució, a més, els grans problemes que la crisi del parlamentarisme centralista ha posat de relleu. Sols aquest Estat garantiria alhora la convivència i el progrés dels diferents pobles ibèrics: i no és per casualitat, no, que el socialisme espanyol l'ha inclòs sempre com un objectiu en els seus programes de govern. Aviat serà hora de dur-lo a la pràctica. Entretant, fem-lo servir per forjar millor la teoria.

Consell de ministres al Pardo

ULLASTRES, DIMITEIX

Al darrer consell de ministres, Ullastres plantejà la greu situació econòmica del país, que l'informe dels tècnics de l'O.E.C.F. posa de relleu. Resten 27 milions de dòlars a les caixes de l'Estat. (L'ajuda americana ha estat fin ara de 1.500 milions de dòlars.)

Es deuen més de 117 milions. Si no ha hi nous préstecs, el mes de Juny no es podrà pagar la gasolina.

Ullastres proposa negociar les condicions europees. Franco s'hi oposa.

Ullastres dimiteix; Fanco però no el deixa marxar.

Navarro Rubio proposa demanar nous crèdits als americans, o bé al Fons Monetari Internacional.

Però tot-hom sap que això no és cap solució. Els crèdits ara seran restringits, i en molt males condicions: és endeutar-se per l'avenir. Però l'avenir, per Franco no existeix.

(Vé de la pàg. 4.)

quen ni desviar-se de la llera marcada per la divisió del treball social que entre tots hem d'acumplir. Tots els membres d'aquests organismes tenen el dret i àdhuc el deure d'intervenir com a ciutadans en la vida pública del país i respondre a les consultes del sufragi universal i en el lloc i les funcions que els siguin assignades. Però ni els organismes ni els partits poden ésser àrbitres ni imposar-se per la subversió i per la força car aleshores la democràcia desapareix puix que si reixen en llur conculcació de l'ordre hauran de mantenir-se en el poder per la força, matar físicament tota oposició i eliminar la ciutadania i la democràcia car una i altra són o no són, segons que imperi el dret o l'arbitrarietat, segons que siguem lliures i responsables o subdits, servidors i esclaus, dos extrems que no es poden tocar mai.

A nosaltres la lliçó se'ns ha donat repetidas vegades i la darrera fou colpidora i definitiva. Per això en tornar a néixer i en albirar a l'horitzó la possible recuperació de la ciutadania podem parlar, sino amb suficiència, almenys amb lògica deducció: les «revolucions» no les fan les masses proletàries; les fa la gent armada i tenen sempre el mateix objectiu i el mateix resultat: matar la democràcia.

LLIÇONS A APPRENDRE

Per M. SERRA I MORET

ELS esdeveniments que van motivar la reforma de l'Estat i l'adveniment de la Cinquena República francesa han deixat un rastre de polèmica respecte el dret dels militars i de l'exèrcit a intervenir en la conducció dels afers públics i especialment en l'estructuració i jerarquització dels poders de l'Estat. A nosaltres, partit polític que té per nord l'estructuració de la Catalunya lliure en una democràcia socialista, ens interessa molt seguir aquestes polèmiques de prop, majorment quan, com a França, poden fer-se en un pla d'intel·ligència i objectivitat. La democràcia és per la seva pròpia natura règim de discussió i universalitat i els problemes que presenta a França o a qualsevol altre país lliure són problemes endògens que se'ns presentaran a nosaltres el dia que podrem decidir o intervenir en els destins de la nostra terra.

Mentre fem de simples observadors i som alumnes d'una escola que no pot donar-nos diploma de suficiència, posem atenció i captinença en ço que els altres fan car ells també van aprenent tot fent l'experiència. Car és ocasió de repetir que als ciutadans aplegats en el Moviment Socialista de Catalunya no els cal tenir programa però els cal tenir criteri, orientació, saber on van, deixar-se de fórmules màgiques, sovint absurdes o irreal, i aprendre, aprendre en la carn pròpia i en l'aliena les possibilitats de l'ideal i la virtut i eficàcia de la seva realització.

De moment, l'observació general, present i històrica, ens permet de constatar que les subversions, civils o militars, es donen regularment en els països llatins d'Europa i Amèrica, en els Estats oligàrquics àrabs i de l'Orient i en els països esclaus abans de la dominació comunista; no es donen en els països anglosaxons i en general en els del nord d'Europa i menys a Suïssa, petita aglomeració de pobles diversos. L'observació ens permet de generalitzar i establir una patognòmia provisional: no creiem que la malura obeeixi a cap característica racial ni a un temperament somàtic. Es, al nostre entendre, resultat d'una experiència històrica d'absolutisme i recurs constant a la força, d'una educació popular basada en la simple obediència i en la completa abstenció de tot raonament i de tot judici i, per consegüent, en la intolerància i en la supressió de la personalitat. Es, en una paraula, tot el contrari de la democràcia, i quan aquests països, de revolució en revolució, han proclamat fórmules democràtiques que s'han cregut perfectes, l'únic que han fet ha estat una escena, a vegades una tragèdia, sense haver canviat res ni en el fons ni en la forma dels règims autoritaris endèmics i sistemàtics, amb noms diferents, però amb realitats idèntiques. Si els partits polítics que volen ésser avançats s'han de dir i han de fer de «revolucionaris», com pot demanar-se que els que disposen de la força obeeixin a una disciplina civil i al joc natural i espontani dels poders de la democràcia?

La democràcia neix a la família, es realitza de faisó primària i directa en la comuna veïnal i municipal i per llei dels vasos comunicants, com en botànica, les cèl·lules es superposen, perden les parts de separació i performen les concentracions comarcals i nacionals que prenen vida pròpia per raó de la comunitat d'interessos que agermana els homes i els fa tots lliures i tots dependents els uns dels altres. I consisteix, de fet, en la consciència pública d'aquesta comunitat no maculada per constricció, imposició, autoritat exclusiva ni dictat arbitrari. Tot el que es recolza en la força és fonamentalment antidemocràtic, estrany a l'opinió pública, la qual ha trobat com mitjà d'expressió el sufragi universal i la computació i ponderació dels criteris divergents en la llei de majories i minories. I sabem, es clar, que no hi ha democràcia allà on el sufragi universal ofereix votacions del cent per cent que és com dir de zero en l'infinit.

Les democràcies han tingut tendència a reduir els exèrcits i les conscripcions, brillant exemple que ens donaven la Gran-Bretanya, els Estats Units, el Canadà, Austràlia i altres països abans de les dues guerres mundials. Dinamarca, model de democràcies, va abolir el seu exèrcit vers l'any 1923, però la pesta feixista i la follia nazi van invadir el país i avui es troba ben bé contra el seu grat en l'Organització del Pacte de l'Atlàntic. No es tracta, doncs, de malalties de la democràcia, sinó de la persistència de l'antidemocràcia, de l'autoritarisme, de l'absolutisme i de l'antiga barbàrie persistent i renaixent que perturba el desenvolupament del progrés humà i el gaudi d'un vida de pau i de seguretat social perfectament assequible.

L'experiència i la pràctica són en darrera instància l'única tesi i l'únic dictamen admissibles. Si trobem que les democràcies autèntiques no senten cap perill de subversió interior bé deu ésser perquè dintre d'elles s'ha establert el necessari equilibri de poders i tots els estaments, gremis, professions, corporacions, funcionaris i organismes uniformats o no, responen a llur funció i a llur comès sense atribuir-se facultats que no els perto-

(Passa a la pàg. 3.)

TOT CAMINANT

LLIBRE D'ANDORRA

Per Enric BRUFAU

Des de no sé quan, penso que moltes coses que jo no faig ni puc fer tenen un mèrit cert. Altres, les podria fer però no m'abellix, car són massa fàcils o no són boniques. En canvi, escriure un llibre, escriure'n molts, per a mi és tan digne d'enveja que barataria tot el meu per a poder-ne fer un. Amb el que vaig dient descobreixo l'admiració que servo pels escriptors. Deixeu-me dir, encara, que si a més a més són amics, aleshores la meua admiració i el meu afecte els fan humil companyia.

I Lluís Capdevila, l'autor del «Llibre d'Andorra» que acaba de publicar la Biblioteca Selecta, és un amic i un bon escriptor. Reuneix, doncs, amb escriure, totes les condicions volgudes per a mi. I una altra que situa l'home en el nostre combat: encara és un refugiat polític!

Capdevila, periodista, autor d'obres teatrals, novel·lista. Si. Però paisagista, comentant i presentant als meus ulls les calls d'Andorra, ho volia veure. Car jo sé que les Valls són una mena de Torre de Babel; un mercat de Calaf a l'engròs; una mudeixa embullada, és a dir, una caricatura de poble difícilíssima de copsar i sobretot de descriure.

A mesura que he anat llegint el «Llibre d'Andorra» m'he adonat que estava errat de mig a mig. Veia i jutjava el principat únicament en possessió d'impressions superficials. L'Andorra que jo he vist és l'Andorra comercial i d'altres activitats similars, el doble de les quals hom pot veure en tots els països on sobtadament el diner hi acud i en fuig també de sobte qualsevol dia.

Capdevila, sense negligir aquestes activitats actuals d'una part dels seus estadants de circumstàncies, adhuc sense privar-los de llurs mèrits d'aus de rapinya, amb prosa fàcil i amb abundància d'erudició ens mena per tots els foravials de les Valls. Una parada a mig camí — qüestió de fumar una pipa — i oim la seva veu d'accent mofeta per a exaltar l'autèntica bellesa del paisatge o bé per a fer l'elogi d'un home — d'un home qualsevol — que en totes les contrades del món seria bo.

Es clar: observador com és no pot estar-se de fer comparacions i, quan les fa, aleshores la crítica pren tota la seva agudesia i descobreix la seva intenció política.

No cal donar-hi voltes. Jutjarem Andorra malevolament considerant-la en el cos del món com una petita part de la negror de les seves unges, quan, en realitat — tenia tota la raó Lluís Capdevila — no és ni menys que una engruna d'humanitat.

Ens doldria no felicitar, com mereix, al company Antony Fornés, per la seva airosa introducció al «Llibre d'Andorra».

Société Générale d'Impression
Toulouse
Le gérant : A. IBORRA